

KONFERENCJA MINISTRÓW GENERALNYCH
PIERWSZEGO ZAKONU FRANCISZKAŃSKIEGO
I TRZECIEGO ZAKONU REGULARNEGO

“Słuchajcie, ubożuchne, wezwane przez Pana ...”

List inauguracyjny 750 rocznicę śmierci Świętej Klary

Do wszystkich Ubogich Pań, Córek i Sióstr
naszej Świętej Matki Klary,
pierwszej i głównej Ksieni Zakonu¹;
Do wszystkich Braci Mniejszych każdej gałęzi i obserwacji na świecie;
Do wszystkich naszych Braci i Sióstr w Trzecim Zakonie Regularnym
oraz Franciszkańskim Zakonie Świeckich,

Od ich braci, Ministrów Generalnych Zakonu św. Franciszka:
Niech miłosierny Ojciec obdarzy was wszelkim dobrem
i wszelkim doskonałym darem radości w Duchu Świętym
oraz pokojem od naszego Pana Jezusa Chrystusa,
ubogiego, ukrzyżowanego i wyniesionego do chwały !

*Słuchajcie, ubożuchne, wezwane przez Pana,
zebrane z wielu stron i prowincji²,*

Nadchodzący rok, rok 2003, jest dla nas wszystkich rokiem o wielkim znaczeniu, jest bowiem rokiem łaski. Zostaliśmy w nadchodzącym roku zaproszeni do wzięcia udziału w radosnych obchodach na pamiątkę wydarzenia sprzed siedmiuset pięćdziesięciu lat, kiedy to niebiosa otworzyły się na spotkanie siostry Klary w momencie jej śmierci³. W tym samym czasie wspominać będziemy również dzień, w którym papież Innocenty IV zatwierdził, napisaną przez siostrę Klarę *Formę Życia* czyli *Regulę* dla Zakonu Ubogich Sióstr, który założył błogosławiony Franciszek. W *Regule* tej Klara zobowiązała tak

¹ 6 P, 2

² ZubP

³ por. Lg 46

siebie, jak i Was, ubogie Panie i nasze drogie siostry, do zachowywania świętej Ewangelii naszego Pana Jezusa Chrystusa poprzez życie w posłuszeństwie, bez jakiegokolwiek własności i w czystości⁴. Wiemy, jak w chwalebny sposób wypełniała ona tę obietnicę w swoim życiu, i wiemy też jak bardzo poruszył ją fakt zatwierdzenia *Reguły*, co nastąpiło po długich latach walki. Dwa dni później, ona, zwierciadło gwiazdy porannej⁵, zniknęła nam z oczu. Cudownie przygotowana przez Najświętszą chwalebą Dziewicę, została wprowadzona *do sali biesiadnej* Króla Chwały⁶.

Mimo że od tamtego czasu upłynęło 750 lat, to podwójne wydarzenie nadal odbija się echem wśród nas. Pełni wdzięczności Bogu, ogłaszajmy je radośnie w Kościele. Odkryjmy nowe sposoby opowiadania ludziom w naszych niespokojnych czasach o łagodnej dobroci siostry Klary. Podejmijmy, bracia i siostry, wysiłek oddania czci i wypełniania jej charyzmatu w Kościele, który jest darem dla całego Ludu Bożego. I wreszcie, zachęcajmy się nawzajem w tej Pielgrzymce Ubóstwa, byśmy jako ubodzy stali się zwierciadłem Emmanuela, Boga - z - nami, podobnie jak ona dla ludzi sobie współczesnych.

Kilka refleksji ...

Śmierć świętego bardzo często odsłania najważniejsze cechy jego duchowości i jego życia. Tak też było z siostrą Klarą. W misternie utkanym poprzez opowieści o jej śmierci obrazie możemy zobaczyć wielkie tematy z jej życia i myśli: całkowite poświęcenie się siostrze i braciom i doskonałe naśladowanie ubożego Chrystusa.

Przy łożku umierającej były jej siostry i bracia w Panu, przyjaźnie sięgające tamtych wczesnych wiosennych dni, kiedy układano plany, a ona i Franciszek byli młodymi i pełnymi życia ludźmi. Był tam uprzejmy Rajnaldo, obecny był Jałowiec – *znamienny igrzec Pański*, co z *ogniska swego płomiennego serca lśnięcymi iskry*⁷ napełniał ją radością. Był tam Anioł, który jak zwykle pocieszał innych, i był tam Leon, dzielący z nimi smutek na myśl jej utraty. Jakże to wyraźny dowód długich i wiernych przyjaźni, trwających ponad czterdzieści lat! Jakże musieli się nawzajem wspierać w tych trudnych czasach! Obecność braci przy łożu śmierci przypomina nam wszystko, co Klara dzieliła z Franciszkiem. Przypomina nam również, że jesteśmy dziedzicami tego ich współdzielenia się charyzmatem i uzupełniania powołaniem. Tutaj, w końcu jej życia widzimy, że siostra Klara nadal pozostaje wierna więzi, która jednoczy Ubogie Panie i Braci Mniejszych. Jaką radością musiało być dla niej to towarzystwo w drodze aż do bram samego nieba.

Umierająca Klara wzięła w swe ręce dwa cenne dokumenty. Pierwszym był *Przywilej Ubóstwa* przyznany przez Grzegorza IX. Z relacji siostry Filippy dowiadujemy się, że Klara pod koniec życia, zwoławszy wszystkie siostry powierzyła im *Przywilej*

⁴ por. RegKl 1, 2

⁵ por. *Annuncio Ufficiale della morte di Chiara*, w: *Santa Chiara d'Assisi, scritti e documenti*, a cura di G.G. Zoppetti e M. Bartoli, Editrici Francescane, Assisi 1994, ss. 228-230.

⁶ por. 4 LKl 31

⁷ Lg 45

*Ubóstwa*⁸, zalecając im również, jak mówi *Legenda*, ubóstwo Pana⁹. Drugim dokumentem, który wzięła do rąk, a który był realizacją marzeń jej życia, była *Reguła* zakonu, potwierdzona bullą papieską¹⁰. Będąc już na łożu śmierci, trzymała w rękach bullę papieską i całowała ją.

Przedstawione fakty stanowią dla nas bogaty materiał do refleksji nad wzajemnym oddziaływaniem charyzmatu i instytucji w naszym życiu, gdyż właśnie te dwa dokumenty próbują wyrazić w prawnym języku Kościoła, głęboką pobożność Franciszka i Klary względem Boga. Który

*ubogi położony w żłobie,
ubogi żył na ziemi
i nagi zawisł na krzyżu*¹¹.

Tutaj możemy dostrzec mistycyzm słabości czy bezbronności, którego Święta Klara nauczyła się od samego Syna Bożego, który

*Ogotocił samego siebie przyjawszy postać służi
I uniżył samego siebie,
Stawszy się postusznym aż do śmierci
(i to śmierci krzyżowej)*¹²

W naszym materialistycznym świecie, takie ubóstwo serca jaśnieje jako znak sprzeciwu¹³. W dobie polemiki i samoobrony, taka bezbronność jawi się istotnie szaleństwem Krzyża. To ubóstwo i bezbronność, które były własnością samego Chrystusa, Klara z miłości dla niego uczyniła swoimi. Obleczona w takie ubóstwo, olśniewa nas rzadkim i promieniującym pięknem.

Na dużej ikonie, namalowanej w 1283 na prośbę siostr, Klara została przedstawiona jako **wielka miłośnica Boga**. Na obrazie tym staje przed nami ubrana w ubogi habit z *miłości do Najświętszego i Najmilszego Dzieciątka* oraz do *Jego Najświętszej Matki*¹⁴. Jej oblicze zdaje się widzieć Króla chwały¹⁵. Tak jak Franciszek był *alter Christus*, drugim Chrystusem, tak Klara była spełnieniem Franciszkowej obietnicy, że na tych, którzy takie rzeczy czynią i w nich trwają, *spocznie Duch Pański* i uczyni u nich mieszkanie i *miejsce pobytu*, i są *synami Ojca niebieskiego*, którego dzieła czynią, i są oblubieńcami, braćmi, siostrami i matkami naszego Pana Jezusa Chrystusa¹⁶.

⁸ 3 P 32

⁹ Lg 45

¹⁰ 3 P 32

¹¹ TK1 45

¹² Flp 2, 6-8

¹³ Ant na dzień 1. stycznia

¹⁴ RegK1 2, 25

¹⁵ 4 P 19

¹⁶ 1LW 6-7

Na ikonie postać Klary otoczona jest ośmioma scenami z jej życia. Cztery z nich opowiadają o jej powołaniu, a cztery pozostałe wyrażają franciszkańską formę życia Świętej. Jedna ze scen przedstawia umiłowaną siostrę Klary – Agnieszkę; inna cud rozmnożenia chleba (już po podarowaniu połowy bochenka braciom)¹⁷, który Siostra Cecylia¹⁸ dzieliła tak długo, aż wszystkie siostry zaspokoiliły głód. Była to prawdziwa Eucharystyczna wieczerza, na której ubodzy karmili się ze stołu Pana. Ostatnie dwie sceny ikony, przedstawiają śmierć i pogrzeb naszej Matki. Widzimy Madonnę z jej orszakiem, przybywającą, by ubrać swą córkę w cudowną suknię, jak Pannę młodą spieszącą się do poślubienia niepokalanego Baranka. W końcu widzimy Mszę pogrzebową, celebrowaną przez Papieża Innocentego IV, który, jak wiecie, chciał natychmiast przystąpić do wyniesienia jej na ołtarze. Na szczęście dla nas, Kardynał Rajnaldo powstrzymał go, i dzięki temu jesteśmy w posiadaniu bezcennego tekstu z procesu kanonizacyjnego, tekstu pełnego historii i refleksji, które zostawili nam żyjący z nią. Na ikonie możemy podziwiać *poverelle*, kobiece oblicze franciszkanizmu, pełne powagi, inteligencji i czułości¹⁹. Widzimy średniowieczny opis Bożych darów, które teraz są w naszych rękach, i przez które powinniśmy być świadomi naszego dziedzictwa, którym powinniśmy zarządzać, rozwijać je i przekazywać następnym pokoleniom Ubogich Sióstr.

Apel do Ubogich Pań, naszych Sióstr

W jaki sposób moglibyśmy uczcić godnie te wydarzenia, które wydawałoby się są bez znaczenia dla świata, prawie nieznanymi mediom, a przecież skądinąd znane, godne uwagi i istotne dla Królestwa Bożego?

Na najbliższe miesiące chcielibyśmy zaproponować kilka rzeczy, które umożliwiłyby rozpoczęcie przygotowań do zbliżających się uroczystości. Proponujemy zatem, by obchody 750-lecia rozpocząć w Niedzielę Palmową roku 2003, a więc w dniu, kiedy siostra Klara uciekła z rodzinnego domu i obiecała posłuszeństwo Franciszkowi w kościele Matki Bożej Anielskiej; zakończyć natomiast wielką celebracją święta chwalebnej Matki Klary w dniu 11 sierpnia 2004. Jako wasi bracia proponujemy wam naszą pomoc, wszędzie tam, gdzie będzie to tylko możliwe. Chcielibyśmy podkreślić, iż jednym z największych darów, jakie my bracia otrzymaliśmy w ostatnich latach była coraz to większa możliwość poznania i odkrywanie znaczenia siostry Klary; więc zatem naszym szczerym życzeniem, aby ten dar był wśród nas pielęgnowany i systematycznie wzbogacany.

Dwie sugestie...

Czy na zakończenie możemy podrzucić dwie sugestie? Z *Kwiatków św. Franciszka* dowiadujemy się, że siostra Klara pragnęła zjeść posiłek z błogosławionym Franciszkiem, i że on, początkowo niechętny, na usilną prośbę braci zgodził się²⁰. Czy

¹⁷ Lg 15

¹⁸ 6 P 16

¹⁹ Michel Feuillet, *Les visages de François d'Assise*, Desclée de Brouwer, Paris 1997, s. 125.

²⁰ Kwiatki św. Franciszka, 15.

my, dzisiejsi bracia i siostry, widzielibyśmy możliwości ponownego urzeczywistnienia tego cudownego posiłku? Tak, jak ci pierwsi bracia zachęcali Franciszka, tak i my chcielibyśmy poprosić was o rozważenie tej idei. Myślimy tu o posiłku, który jest uczta dla ciała i dla duszy, prawdziwym Bożym świętem. Zjednoczmy się wspólnie pod natchnieniem Bożego Ducha, aby ten sam Duch mógł promieniować swą chwałą także wokół naszych domów tak, aby wszyscy ludzie byli pełni podziwu, widząc Boży ogień w ich wnętrzach.

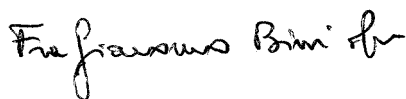
Naszą drugą sugestią jest, aby każdy z nas, w różnych częściach świata, spróbował znaleźć właściwe sposoby do zaangażowania całej franciszkańskiej rodziny do uczczenia św. Klary. I chociaż niezwykle słowa zawarte w jej *Regule* i listach stanowią dla nas wszystkich źródło mądrości, nieustannie potrzebujemy jej obecności w naszym charyzmacie, gdyż ciągle jeszcze nie jest wystarczająco poznana i ukochana jak by należało. Wykorzystajmy zatem okazję tej rocznicy tak, by żaden franciszkanin nie mógł nigdy powiedzieć: *niezbyt dobrze znam św. Klarę*.

Wniosek i Błogosławieństwo

Cóż więcej możemy wam powiedzieć? Jesteśmy głęboko świadomi obietnicy naszego Ojca Franciszka, że zawsze będzie otaczał was pełną miłości opieką i szczególną troską tak, jak swoich braci. Odczuwamy to jako nasz święty obowiązek, który on nam nałożył. Z tym przekonaniem i w zaufaniu w ogromną dobroć Boga, udzielamy wam naszego błogosławieństwa słowami samej świętej Klary:

Błogosławimy was jak tylko możemy i więcej niż możemy. Kochajcie zawsze Boga, i swoje dusze, i wszystkie swoje siostry i braci, i zachowujcie zawsze starannie to, co przyrzekłyście Panu. Pan niech będzie zawsze z wami i obyście wy zawsze z Nim były. Amen

Rzym, 4 październik 2002.

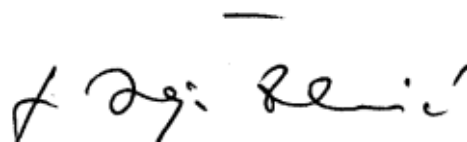
Br. Giacomo Bini
Minister Generalny OFM

Br. Joachim Giermek
Minister Generalny OFM Conv.

Br. John Corriveau
Minister Generalny OFM Cap.

Br. Ilija Živković
Minister Generalny TOR